

VEDLEGG:

Til planlovutvalgets medlemmer

Barnerepresentantordningen er av ymse grunner ukjent for mange. Av den grunn har jeg laget et kort sammendrag som forhåpentligvis gir utvalgets medlemmer litt mer innsikt.

Det er vesentlig å kjenne til hovedtrekkene i ordningen, før en tar stilling til den endelige utformingen av §1-7, tredje ledd i forslag til ny plan- og bygningslov.

Kristiansand, 28.november 03

Rita Galteland

Barn og unges representant

Plan- og bygningsloven og Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for barn og unge

I 1989 ble plan- og bygningsloven endret slik at hensynet til barn og unges interesser skulle bli mer vektlagt i den kommunale planleggingen. Samtidig vedtok regjeringen rikspolitiske retningslinjer (RPR) for å styrke barn og unges interesser i planleggingen.

Ansvar for å ivareta intensjonene og kravene i RPR tilligger både kommune, fylkeskommune og stat – jfr. punkt 3 i retningslinjene.

Formålet med retningslinjene er blant annet å sikre et trygt oppvekstmiljø og å synliggjøre og styrke barn og unges interesser bedre i all planlegging og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. RPR stiller krav til den kommunale planleggingsprosessen og den fysiske utformingen av arealer og anlegg for barn og unge.

Barn har i utgangspunktet de samme rettigheter som voksne til å delta og si sin mening i kommunens planprosesser. I praksis har barns interesser ofte blitt oversett og dette er utgangspunktet for at de rikspolitiske retningslinjene legger vekt på at barn og unges selv skal få mulighet til å delta. En slik medvirkning krever nye arbeidsmåter i planarbeidet. Kommunen har ansvar for å legge opp planarbeidet slik at barn og unges egne synspunkter kommer fram.

De rikspolitiske retningslinjene stiller også krav til utformingen av areal og anlegg som barn og unge bruker. Bakgrunnen for dette er blant annet at det har skjedd utbygginger der barna har blitt avspist med et lite restareal nærmest uegnet for lek og opphold. Dersom kommunen ikke følger retningslinjene i sin arealplanlegging, kan fylkeskommunen eller fylkesmannen fremme innsigelse til planen, dvs nekte kommunen å egengodkjenne den.

Barnerepresentanten – en lovpålagt funksjon

Samtidig med innføringen av rikspolitiske retningslinjer ble det tatt inn en ny bestemmelse i plan- og bygningsloven som påla kommunestyret å utpeke en person til å ivareta barn og unges interesser.

§9-1: *"Kommunestyret skal peke ut en etatssjef eller en annen tjenestemann som skal ha særlig ansvar for å ivareta barns interesser når det faste utvalg etter denne paragraf utarbeider og behandler forslag til planer".*

"Utarbeider og behandler forslag til planer" innebærer at barnerepresentanten allerede i oppstartfasen av et planarbeid skal varsles og gis mulighet til å komme med innspill. Representanten følger planarbeidet helt fram til en plan annen gang behandles i det faste utvalg for plansaker, før saken sendes videre til kommunestyret. Ordet "utarbeider" inkluderer også medvirkning. Lovens tekst er ikke utfyllende og må forstås dit hen at "planer" i tillegg innebærer de byggesaker hvor barnas interesser blir berørt. Dette fremgår også av formålet med rikspolitiske retningslinjer.

Kommunens barnerepresentant har møteplikt i det faste utvalg for plansaker, har tale- og forslagsrett og rett til protokollmerknad.

Barnerepresentanten må ha kunnskap om og erfaring med barn og unge, og forstå betydningen av og behovet for å legge til rette et godt oppvekstmiljø. Den barnefaglige kompetansen skal være et supplement og en faglig styrking av kommunens faste utvalg for å sikre at barn og unges behov og interesser blir bedre synliggjort når vedtak fattes.

Barnerepresentanten må tilegne seg planfaglig innsikt og kjenne til de mest sentrale bestemmelser i plan- og bygningsloven. Representanten må ha gode kunnskaper om rikspolitiske retningslinjer for barn og unge – og gjøre seg godt kjent med kommunens egen retningslinjer, bestemmelser og vedtekter til plan- og bygningsloven.

Barnerepresentanten skal være barnas talerør i den kommunale planhverdag.

Lojaliteten skal ligge hos barn og unge mellom 0-18 år og de løsninger som best tjener og ivaretar deres behov og interesser.

Det er viktig å være klar over at *barnerepresentanten ikke er ment å være et lokalt barneombud, men skal konsentrere seg om å ivareta barnas interesser i plan- og byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven.*

Barnerepresentanten utpekes av kommunestyret, er politisk uavhengig og fristilt fra administrasjonssjefens instruksjonsmyndighet. Arbeidsbeskrivelse for barnerepresentanten anbefales utarbeidet.

Ved ny kommunestyreperiode skal valget av barnerepresentant tas opp til behandling. Kommunestyret skal gis anledning til å stadfeste eller endre valg av representanten og dennes stedfortreder.

Alle kommuner er pålagt å ha en barnerepresentant. Kommunen bestemmer imidlertid selv hvor stor stillingen skal være. Innbyggerantall, saksmengde og kommunens egen satsing på barn og unge bør virke inn på stillingens størrelse.

Barnerepresentantordningen er en del av den norske tilretteleggingen for å oppfylle forpliktelsene i FNs barnekonvensjon artikkel 3 som Stortinget ratifiserte 8.januar 1991.